

KUNST EN CULTUUR ([HTTPS://WWW.VN.NL/THEMA/KUNSTNIEUWS/](https://www.vn.nl/thema/kunstnieuws/))

Een duizelingwekkend Zwanenmeer over de pijn van het buitensluiten

DOOR [MARIJN VAN DER JAGT \(HTTPS://WWW.VN.NL/REDACTEUR/MARIJN-VAN-DER-JAGT/\)](https://www.vn.nl/redacteur/marijn-van-der-jagt/)

📷 Kim Amankwaa als Odette (middenvoor) en Helena Volkov als Odile (achter) in 'Swan Lake'. Foto: Alwin Poiana

Schud de hoge verwachtingen van regisseur Jakob Ahlboms *Swan Lake* van je af en geniet van Odette en Odile, zwart-wit en wit-zwart, verstrengeld en vol pijn.

De kritieken waren niet mals. Bij *Swan Lake* van Jakop Ahlbom hadden de verwachtingen zich dan ook opgestapeld. Jakop Ahlbom! Hij is geliefd om zijn

geheimzinnige voorstellingen in een eigen stijl vol spectaculaire theatertrucs. En dan *Het Zwanenmeer!* Denk aan het betoverende unisono van het corps de ballet als zedig witte tutu-zwanen uit het klassieke sprookjesballet van Petipa. Aan de ontroerende solo van de stervende zwaan. Of aan de barokke bioscoopfilm *Black Swan*, waarin Natalie Portman als witte én zwarte zwaan zowel de schoonheid als de fysieke horror van het klassieke ballet verbeeldt. Tel daarbij op dat Ahlbom ging werken met de geschoolde dansers van het ambitieuze gezelschap ICK, en de ingrediënten voor een succes waren compleet.

Ahlbom neemt voor zijn *Swan Lake*, die afgelopen weekend in première ging, een beetje van beide illustere *Zwanenmeer*-voorgangers. Uit het kostuumballet herken je de lijzige prins Siegfried: met een kroontje op hupst hij door het betoverde bos waar hij verliefd wordt op het meisje Odette dat door een boze tovenaar in een zwaan is veranderd. Je herkent de taferelen aan het hof, waar Siegfried van zijn familie een ‘echte’ prinses moet kiezen. Met zijn magie zorgt de tovenaar ervoor dat zijn eigen dochter Odile de prins bedwelmt. *Black Swan*-achtig is in Ahlboms versie de verstrengeling van Odile en Odette als de witte zwaan en haar zwarte wederhelft en tegenbeeld.

De gelijktijdige ‘geboorte’ van de twee meisjes vanonder het tule van twee ballerina’s met een wonderbaarlijk verdubbeld lichaam, is magisch. Ze zijn fysiek elkaars tegengestelde: de donkerhuidige Kim Amankwaa met haar weelderige bos krullen en witte body met veertjes, de witbleke Helena Volkov met haar felrode, korte kapsel die hetzelfde pakje in het zwart draagt. Als een elektrische plus- en minpool trekken de zwart-witte meisjes meteen naar elkaar toe en vormen een wriemelend, veelpotig wezen. Samen verleiden ze Siegfried, in een ingenieuze trio-dans waarbij de prins steeds een ander meisje in de ogen kijkt. Op dit duizelingwekkende spel met verschijningen en verdwijningen heeft Ahlbom het patent.

‘De verstrengeling van Volkov en Amankwaa verdwijnt als ze niet samen dansen.’

Bij een maaltijdscène aan het hof lijft het rijkgeklede gezelschap waar de prins toe behoort, het ene meisje in en duwt het andere uit beeld. Verloren doolt Volkov rond de gedekte tafel en probeert zich tussen de prins en de uitverkoren Amankwaa te wurmen. Totdat zij wreed

wordt aangepakt en op de tafel wordt opgediend, terwijl haar tegenbeeld mes en vork in handen krijgt om op haar voormalige wederhelft aan te vallen.

Dit nieuwe Zwanenmeer gaat over de pijn van het buitensluiten. En er is veel moois aan te beleven. De dieren uit het betoverde bos geeft Ahlbom een sinistere aanwezigheid: een beer op een minifietsje als de kinderlijke onschuld, een raaf als aanzegger van de dood. De boze tovenaars is hier een messenwerper uit het circus, wat past bij het fysieke illusionisme in de choreografie. De band Alamo Racetrack vervormt Prokovjevs romantische Zwanenmeer-muziek tot een bewerende, pulserende score die live wordt gespeeld. Maar de band die het podium en het geluid domineert, geeft weinig ademruimte aan de dansers. De dansscène aan het hof is bloedeloos, en de prins karakterloos aangekleed tegenover de twee zwanen in hun lijfjes met veren. De losse acts van het beeldende verhaal hakken het drama op, en de dansers houden op met spelen zodra hun bewegingen niet zijn gechoreografeerd. De verstrengeling van Volkov en Amankwaa verdwijnt als ze niet samen dansen.

Toch is het niet eerlijk Ahlbom af te straffen vanwege de hoge verwachtingen die hij mede met zijn eigen werk (*Horror* en *Lebensraum* staan eind augustus zelfs in het DelaMar) heeft gecreëerd. Schudt de verwachtingen van je af, en je ziet een originele, nieuwe theatervorm: een zinderend live-concert met dansante vaudeville-acts. Uitmondend in een prachtige eenzame solo van Amankwaa als ze haar duistere wederhelft heeft verloren. Ingelijfd worden bij de geslaagden van deze wereld is ook een beetje sterven.

Swan Lake staat vanavond nog (<http://www.jakopahlbom.nl>) in De Meervaart in Amsterdam. Na de zomer gaat het balletstuk op tournee.